

Oprustning eller sikkerhed

Palle Bendsen og Peder Agger

Medlemmer af NEJ til Oprustning - JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

De 18 milliarder kroner, som et bredt flertal af partier har vedtaget at satse på oprustning, kan anvendes bedre og mere effektivt.

Da formålet med bevillingen er sikkerhed, kan balancen mellem oprustning og konfliktforebyggelse ændres, og pengene bruges på andet end krudt og kugler. Det kunne oplagt være en styrkelse af det internationale diplomati, af freds- og konfliktforskning og af viden om mediation. Vi vil her argumentere for, at det også kunne være at styrke klimaindsatsen til fordel for nulevende og fremtidige generationer.

De trusler, vi står overfor, er ikke kun en almindeligt bevæbnet modstander, men også et klima, der globalt er under forandring. Klimaændringer er ikke kun en direkte trussel i form af tørke, skybrud, stormfloder og orkaner, men også en indirekte trussel, fordi de forringer levevilkårene mange steder i verden. Derved skabes eller øges allerede eksisterende spændinger, der kan udløse sultkatastrofer og flygtningestrømme.

Der findes våben, der er så skræmmende, at de skal udelukkes fra, hvad man strides med. Det gælder giftgas, antipersonnel-miner og biologiske våben, som alle er blevet forbudt gennem internationale traktater. Tilsvarende for atomvåbnenes vedkommende, hvor en traktat om at forbyde atomvåben er vedtaget af 122 nationer i FN og allerede ratificeret af 66 lande. Men den møder modstand fra atommagterne og deres allierede, som lader sig "beskytte" af atomvåben.

De forandringer i det globale klima, som FN's klimapanel forudser, er af en sådan karakter, at de burde mødes med samme alvor som giftgas, antipersonel-miner, biologiske våben og det radioaktive helvede og den globale atomvinter, som atomvåbnene vil medføre.

I Danmark kan partierne bag oprustningsaftalen da også henvise til de klimatiltag, som et bredt flertal i Folketinget står bag. De har netop vedtaget en grøn skattereform og taget beslutning om at udfase gassen og firdoble produktionen af grøn strøm inden udgangen af 2030. Problemet er bare, at ambitionerne om alt det, der skal gøres, for at Danmark kan leve op til sin del af Paris-aftalen er for beskedne.

Og i stedet for at mindske den traditionelle udviklingsbistand, (der er blevet halveret inden for den sidste snes år) bør vi øge den. Det drejer sig om fattigdomsbekæmpelse, teknisk assistance, sundheds- og uddannelsesprogrammer, og nu udbygget med bistand, der mere målrettet går efter at øge modtagerlandets evne til at forebygge og tilpasse sig klimaændringer og kompensere for de skader, der allerede er sket.

Danmark kunne eksempelvis levere sin del af de 100 milliarder dollars, som på COP 15 i København blev lovet udviklingslandene årligt fra 2020, men som man langt fra er nået op på endnu.

Der er også brug for at omlægge militæret. Det vil ikke kun gavne freden, men også klimaet, fordi krig er den mest klimaskadende aktivitet, der findes. Det gælder i høj grad selve oprustningen, dvs. produktionen af våben og ammunition, der udleder 4-7 gange så mange drivhusgasser som militæret i sig selv i fredstid.

Læg hertil produktion og drift af den infrastruktur som flybaser, havne og kaserner, der behøves for at opretholde og flytte rundt på det hele.

Endelig – og ikke mindst - er der den ødelæggelse, som hele militærmaskinen forvolder under krig, og den genopbygning, der efterfølgende skal til for at rette op på skaderne. Den vil indebære markante udledninger af drivhusgasser. Ukraines regering anslår, at genopbygningen efter (kun) fire måneders krig vil koste over 5.300 mia. kroner. Klimapåvirkningen er ikke gjort op, men vil være af lignende astronomisk størrelse.

Samlet set er der næppe nogen tvivl om, at militæret er en af de mest klimaskadelige sektorer. Godt nok hører vi generalsekretær Jens Stoltenberg tale om NATO's "grønne forsvar" og at NATO skal "sætte guldstandard for klima og sikkerhed". Vi kan ikke se, at det kan blive til andet end grøn vinduespynt.

Det, der for os er afgørende, er balancen mellem den civile og den militære indsats. Da den kolde krig ophørte, blev det almindeligt at tale om "fredsdividenden". Det betød, at mange lande – herunder Danmark - reducerede deres militære udgifter til fordel for civile.

Nu vil Tyskland, Danmark og andre NATO-lande vippe balancen tilbage til fordel for militæret og rustningsindustrien. På et topmøde i Wales i 2014 har landene selv skrevet under på en ikke-juridisk bindende erklæring om at spendere vilkårlige to procent af deres bruttonationalprodukt på militæret fra 2024.

Vi er overbevist om, at det var en uklog udmelding. NATO-landenes militærbudgetter er syv gange større end Ruslands. Verdens militære apparater er i det hele taget overfinansierede, mens fattigdomsbekæmpelse og klimapolitik er underfinansieret.

Ved at flytte vægten fra militær til fattigdomsbekæmpelse og klimaindsats vil flere mennesker kunne se frem til et liv i sikkerhed for dagen i morgen.

Kommentar i Dagbladet Politiken 25. juli 2022